

Ilma poolest oli läinud aasta põnev

Aasta 2016 püsis Eestis tavalisest pisut soojem, sajusem ning päikesepaistelisem.

AIN KALLIS

klimatoloog

Aastavahetusel on kombeks heita pilk tagasi möödunud kuudele ning ennustada tulevikku. Igaühel meist on meenutada midagi erilist, nii head kui halba. Vahel tunnen end aga selgeltnägijana, kui kiikan interneti kommentaariumidesse: “Oli üheksa kuud niru rannailma ja kolm kuud kehva suusailma”, “Kas saab veel külmemat suve olla?!” jne.

Optimist ütleks, et saab küll! Näiteks on see oodatuim aastaeg viimase 150 aasta jooksul olnud Tartu kandis tervelt 134 aastal jahedam kui mullu.

Mis on normiks?

Eesti keskmisi temperatuure on ilmateenistuses arvatud alates aastast 1961. Läänudaastaseks õhusoojaks kogu riigi kohta kujunes 6,7° – näit, mis jagab selles vaatlusreas 11.–15. kohta. Pole ju sugugi halb.

Klimatoloogias kasutatakse tulemuste võrdlemisel ka normi ehk pikaajalise keskmise mõistet. Viimane on arvatud tavaliselt 30 aasta andmete alusel. Eesti mullune keskmine temperatuur ületas normi 0,7 kraadi võrra. Normist külmemad kuud olid läinud aastal jaanuar, oktoober ja november.

Too esimene kuu oli ikka päris krõbeda pakasega: 8. jaanuaril mõõdeti Tõraveres –30,0°. Näärikuu keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati –7,7° (norm –3,5°).

Ilmaelu Eestis töötas veelgi huvitavamaks kujuneda, kui veebruar saavutas vaatlusreas sademetelt teise (207% normist) ning soojuselt neljanda (hälve normist +5,2 kraadi) koha. Ohtlikult põnev oli 18. kuupäev, kui lõunatsükloni mõjul sadas jäätuvat vihma, mis muutis teed liuväljadeks.

Kevad oli mullu kena – soe, päikeseline (teine koht 2002. a järel), isegi põuane (kolmas-neljas koht). Läänud aastal paistis Tõraverse silma mitme rekordilise ilmanäitaja poolest. Mais sadas seal vaid 2 mm vihma! Minu kartulid Põlvamaal kasvasid nagu tuhas. Kuni 7. juuni öökülmani.

Masendav suvi

Oodatud aastaeg valmistas pettumuse nii põllupidajatele kui puhkajatele. Sajud algasid 8.–10. juunist. Eriti vihmased olid juuni ja august – esimene edetabelis kuuendal, teine kolmandal kohal. Tõraveres kallas

kahe tunniga alla 51 mm vett, kuuga aga 206 mm ehk 246% normist (jälle rekord!). Kergeks lohutuseks oli rahvale kuiva- ja soojapoolne jaanilaupäev.

Kogu suve Eesti keskmiseks sajusummaks arvutati ilmateenistuses 318 mm (norm 224 mm), mis jääb alla vaid jubedale 1998. aastale. Õhusoojalt olid suvekuud keskmiselt normist terake soojemadki, aga see niiskus! “Toas tuleb juba tapeet lahti,” kurtis lõikuskuul tulevane maaeluminister Tarmo Tamm.

Punkt 2016. aasta põnevate ilmanähtuste reale pandi aasta viimasel päeval, kui tervelt 18 jaamas uuendati selle päeva soojusrekordeid (Tallinnas näiteks 7,8°).

Veel tegid selle aastaaja meeldejääviks mitu üleujutust, tugev torm Lõuna-Eestis 3. juulil ning Vändra kandi elanikele 15. juuli tornaado.

Läinud sügis oli keskmisest kergelt jahedam, samas kuivem ja päikeselisem.

Nagu ikka, üllatas ka tänavu lume tulek: põhja pool 25. oktoobril. Detsembri keskpaigaks oli aga jälle plats puhas, jõulukuuse tassijad sumpasid paksus poris. Soomaale saabus järjekordne üleujutus.

Ilmaelu on vahel ebaõiglane – kui paaris paigas oli veest kõrini, siis Väinamere veemajanduses valitses sel sügisel mäletatavasti pikk madalseis.

Punkt 2016. aasta põnevate ilmanähtuste reale pandi aasta viimasel päeval, kui tervelt 18 jaamas uuendati selle päeva soojusrekordeid (Tallinnas näiteks 7,8°).

Uusi maailmarekordeid

Kõigepealt kinnitas maailma meteoroloogiaorganisatsiooni ekspertide komisjon uueks lainekõrguse rekordiks 19 meetrit. See tõusis nii kõrgele Põhja-Atlandil 4. veebruaril 2013.

Teadagi on nüüd ka pikim ja kestvaim välgulöök. 2007. aastal läbis välg Oklahomas tervelt 321 km, 2012. aastal aga kestis Prantsusmaal üks piksesähvatus 7,74 sekundit.

Uurimisel on mullu 22. juulil Kuveidis Mitrabahi jaamas mõõdetud 54°. Kui see näit leiab kinnituse, on idapoolkera saanud uue kuumarekordi. Teatavasti tühistati 2012. aastal kaugel Liibüas 1922. aastal mõõdetud 58kraadine näit. Ametlikuks ilmarekordiks on Californias registreeritud ilus arv 56,7 kraadi 1913. aastast.